

ROK 2016 PŘINESL NEJVÍCE ARCHITEKTONICKÝCH SOUTĚŽÍ V HISTORII

Tisková zpráva ČKA, 21. února 2017

Loňský rok by se dal nazvat rokem architektonických soutěží. Bylo jich vyhlášeno nejvíce za posledních 25 let, kdy Česká komora architektů architektonické soutěže monitoruje a uděluje jim doložku regulérnosti potvrzující soulad se Soutěžním řádem ČKA. Vyhlášeno bylo celkem 54 architektonických soutěží. Soutěžily se jak úpravy veřejných prostranství, územní studie a plány, tak nové prostory pro vzdělávací či státní instituce. Mezi investory zakázek realizovaných formou architektonické soutěže byla větší města i malé obce, jeden z krajů nebo např. pražská ZOO, muzea či další státní instituce. Přestože je velký nárůst soutěží potěšující, s ohledem na celkový nárůst veřejných investic zůstávají architektonické soutěže stále marginální formou zadávání veřejných zakázek. V celkovém objemu vypsaných investic představují pouhé jedno procento.

Veřejný sektor sice zvýšil investice do stavebnictví, na soutěže však příliš nevsadil

Tisková zpráva [CEEC Research](#) z 20. ledna 2017 uvádí, že za rok 2016 bylo vypsáno 8860 výběrových řízení v hodnotě 392,2 miliardy korun. Podle České komory architektů bylo v roce 2016 uskutečněno 54 architektonických soutěží s předpokládanými investičními náklady zhruba 4 miliardy korun. Vyplývá z toho, že architektonické soutěže, které ČKA považuje za nejkvalitnější nástroj k výběru projektanta stavby, jsou využívány pouze v 1 % případů zadávání veřejných zakázek. Kromě nesporných výhod, které architektonické soutěže přinášejí (např. transparentnost celého procesu, výběr z více studií na základě podrobnějšího zadání, zapojení veřejnosti a medializace výsledků soutěže), byla studií [Dopady architektonické praxe na ekonomiku ČR společnosti EEIP](#) potvrzena také jejich ekonomická rentabilita.

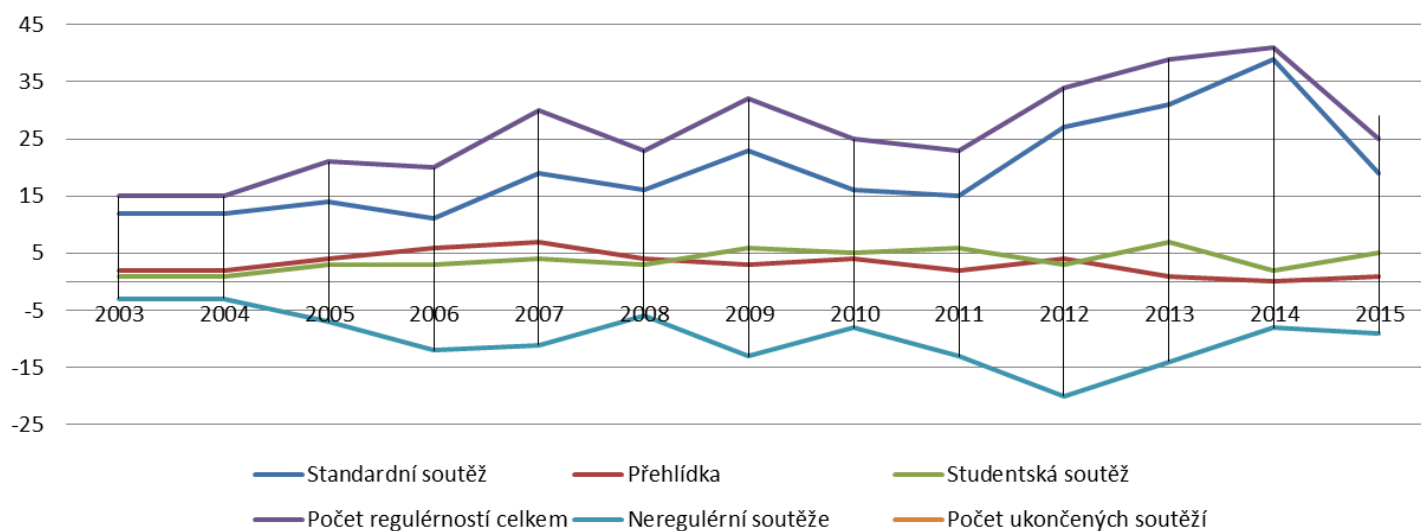
Je zřejmé, že celkový počet investic v hodnotě téměř 400 miliard bude kromě projektové činnosti, jíž je architektonická soutěž primárně určena, obsahovat také běžné stavební práce, jakými je např. úprava kanalizace, údržba komunikací apod. Avšak i s přihlédnutím k této skutečnosti je evidentní, že architektonické soutěže nejsou v České republice využívány v takové míře, v jaké by měly být. Standardním postupem by architektonická soutěž měla být zejména u veřejných investic nad 50 miliónů korun, což se v praxi bohužel stává velmi zřídka, jak dokládá např. „vlajková“ investice hlavního města Prahy a Dopravního podniku ve výši 50 miliard korun do [nové linky metra D](#).

Architektonická soutěž je nicméně vhodná i na investičně nižší záměry, jak dokládá např. [výtvorná soutěž na pomník Václava Dolejška v Praze](#) s předpokládaným investičním záměrem 2 miliony korun bez DPH. Naopak jedny z nejvyšších veřejných investic, které byly v loňském roce soutěženy, jsou [rekonstrukce a dostavba budov Filosofické fakulty Univerzity Karlovy](#) v Opletalově ulici v Praze (180–240 miliónů korun bez DPH) či soutěž na [řešení expozic, výstavních prostor a](#)

POČET ARCHITEKTONICKÝCH SOUTĚŽÍ 2010-2016							
VYHLÁŠENÉ	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
Standardní soutěže	54	19	39	31	27	15	16
Soutěžní přehlídky	0	1	0	1	4	2	4
Studentské soutěže	3	5	2	7	3	6	5
Soutěžní workshop	1	1	0	0	0	0	0
CELKEM VYHLÁŠENÉ	58	25	41	39	27	23	25
Ukončené soutěže	41	29	*	*	*	*	*
Realizace soutěží	8	10	*	*	*	*	*

* data nejsou k dispozici

Architektonické soutěže a nový zákon o zadávání veřejných zakázek

Od října 2016 je v platnosti nový zákon o zadávání veřejných zakázek. Česká komora architektů se jako oficiální připomínkové místo účastnila jeho projednávání. Komora kvituje opuštění kritéria nejnižší ceny při zadávání veřejných zakázek ve prospěch kvalitativních kritérií. Na popud ČKA nový zákon obsahuje širší popis architektonické soutěže (soutěže o návrh dle ZZVZ), což veřejným zadavatelům jednoznačně pomáhá v pocitu jistoty při pořádání soutěže. Nový předpis navíc výslovně zmiňuje užší soutěž o návrh, která má předpoklad stát se hojně užívanou formou zadávání zakázek při zachování kvalitativních procesů.

Z pohledu ČKA tedy nový zákon přináší řadu zlepšení, neboť ve věci soutěže o návrh poskytuje veřejným zadavatelům více jistoty a tím tento nástroj podporuje. Na druhé straně však bohužel stojí problém dotací. Ty vyžadují poměrně krátké lhůty na zpracování dokumentací a často nesmyslně neumožňují proplacení nákladů na odměny v soutěži o návrh. Výsledkem je, že samosprávami tolik vyhledávané dotace vysloveně brání pořádání architektonických soutěží v České republice.

K tématu zadávání veřejných zakázek na projektové činnosti Česká komora architektů připravuje na objednávku Ministerstva pro místní rozvoj metodiku. Její součástí budou již dříve zveřejněné [kalkulační programy pro stanovení předpokládané hodnoty projektových činností](#) na pozemní a krajinářské stavby, územní plány, regulační plány a územní studie. Jedna z částí připravované metodiky bude věnována také přímo architektonickým soutěžím. Metodika bude obsahovat také vzorové soutěžní podmínky, které jsou již nyní [zveřejněné na webu ČKA](#).

Nejvíce se soutěžily úpravy veřejných prostor

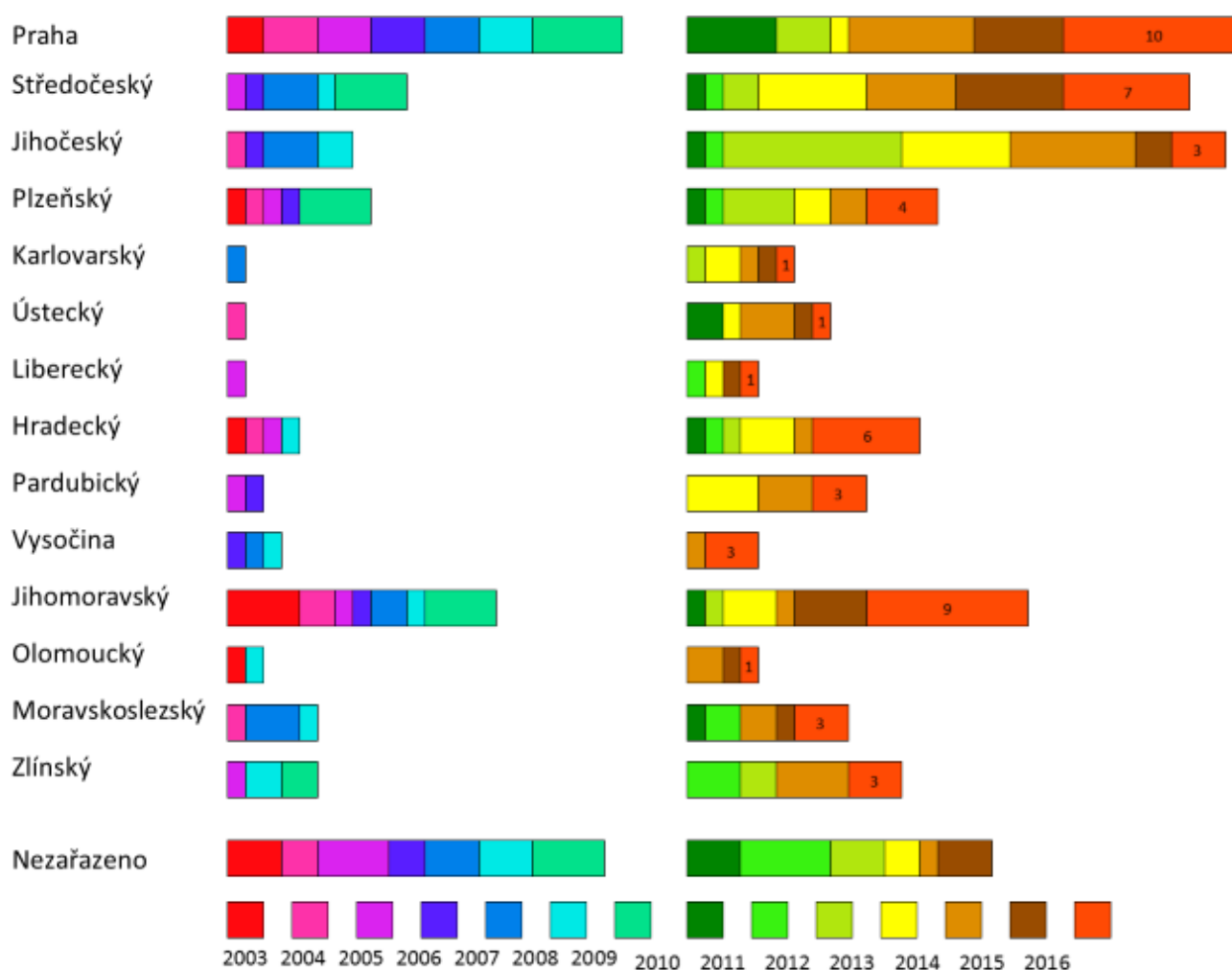
Co se týká tématu architektonických soutěží, nejvíce vyhlášených soutěží v uplynulém roce se věnovalo **tematické veřejných prostranství**. Doložku regulérnosti ČKA získalo celkem 23 soutěží, jejichž předmětem byly **úpravy náměstí, parků, ulic, řešení center měst** apod. (např. [revitalizace Masarykova náměstí v Mnichově Hradišti](#), [brněnský bark na Moravském náměstí](#) či [městská třída ve Žďáru nad Sázavou](#)). Dalším oblíbeným předmětem soutěží byla **kulturní zařízení, knihovny či sportovní areály** (celkem 11 soutěží – např. [Obecní dům v Moravských Bránicích](#) či [rozšíření Kongresového centra v Praze](#)), 5 zadání se dále týkalo **návrhů územních studií či územních plánů** (např. [ideový návrh územního plánu Mariánských Lázní](#)). Soutěženo bylo také několik **sídel veřejných institucí** (např. [nová radnice pro Prahu 7](#) či sídlo [Lesů ČR](#)). Proběhly rovněž 2 **výtvarné soutěže** – již zmiňovaný [pomník Václava Dolejška v Praze](#) a v Nepomuku hledali [umělecké ztvárnění tématu Jana Nepomuckého](#).

V roce 2016 poprvé proběhly architektonické soutěže ve všech krajích České republiky. Jedním z investorů byl přímo Liberecký kraj, který vyhlásil [architektonickou soutěž o modernizaci Krajské nemocnice](#). Několik českých měst se k soutěžím v loňském roce obrátily opakovaně – např. v Praze se uskutečnilo celkem 10 soutěží (z toho dvě z nich vyhlásila pražská ZOO, která není ve vyhlásování soutěží žádným nováčkem). V Brně proběhlo 5 architektonických soutěží, v Plzni 3, v Kladně, Hradci Králové a Rožnově pod Radhoštěm po dvou soutěžích.

Mezi menší města a malé obce, které se rozhodly realizovat svůj záměr formou architektonické soutěže, patří např. Jánské Lázně v Královéhradeckém kraji. Obec se zhruba 800 obyvateli navíc dokazuje, že je možné soutěžit i poměrně drobné zásahy do veřejného prostoru – konkrétně úpravy veřejných toalet a zastávky autobusu ([soutěž o multifunkční objekt na Náměstí Svobody](#)). Soutěž si vyzkoušely i jihomoravské Žádovice (cca 800 obyvatel, [soutěž o revitalizaci centra obce](#)) či městyš Lomnice v Jihomoravském kraji (cca 1300 obyvatel, [soutěž o revitalizaci náměstí Palackého](#)).

Složení měst, která architektonické soutěže opakovaně pořádají, napovídá, že k soutěžím se ve větší míře vracejí města, která disponují pozicí [městského architekta](#). Města a obce odborníka ve svém středu ocení zejména právě při přípravě veřejných zakázek z oblasti stavebnictví. Městský architekt dokáže vytypovat investiční záměry vhodné pro vyhlášení soutěže, pomoci s participací veřejnosti a v neposlední řadě je také mnohdy schopen architektonickou soutěž administrovat.

Rozvržení architektonických soutěží podle krajů

Na stigmatu soutěží se podílí zejména neinformovanost

Mezi hlavní problémy, s nimiž se Česká komora architektů při prosazování architektonických soutěží potýká, patří malá informovanost, která k soutěžím přidružuje řadu mýtů. Patří mezi ně např. ekonomická náročnost, kterou však nedávno vyvrátila již zmiňovaná [studie EEIP](#). Analýza přímo uvádí: „Pokud chceme dosáhnout vyšší kvality architektury, je třeba začít již u návrhu

projektu a u způsobu zadávání jeho zpracování, neboť jen z ekonomického pohledu může kvalitní návrh uspořít výrazné finanční prostředky ve všech fázích přípravy, realizace a životnosti stavby – a obdobné platí i pro oblast územního plánování. Je neoddiskutovatelné, že způsob zadání zpracování návrhu projektu má vliv na jeho kvalitu." Analýza EEIP architektonické soutěže jednoznačně vyzdvihuje a uvádí, že „k dosažení vyšší kvality v oblasti architektury je třeba zvýšit míru využití soutěží o návrh."

Argumentem proti soutěžím je také jejich časová náročnost a složitost celého procesu. Je pravdou, že na svém začátku vyžaduje architektonická soutěž delší čas na přípravu a také důkladné rozmyšlení záměru investora, tak aby vzniklo kvalitní zadání soutěže – hlavní podklad pro soutěžící architekty. Tato část je nicméně naprosto stejně důležitá a časově náročná i u klasických výběrových řízení. Bez důkladného promyšleného záměru tedy nemůže vzniknout kvalitně vypsána veřejná zakázka. Příklady z praxe dokazují, že čas, který se vloží do přípravy architektonické soutěže, se v následných fázích zkrátí. Ve výsledku tak nemusí k žádnému zdržení vůbec dojít. Názornou ukázkou je [architektonická soutěž o sportovní areál Blanice ve Vodňanech](#), která proběhla v roce 2013, a stavba byla podle vítězného návrhu zkolaudována rok po vyhlášení výsledků soutěže.

Přestože ČKA na svých [webových stránkách](#) nabízí dostatek informací k soutěžím (včetně vzorových podmínek soutěží, seznamu proškolených porotců apod.) a většinu zadavatelů zakázek také sama aktivně oslovuje s nabídkou spolupráce, obecná informovanost o architektonických soutěžích je stále poměrně malá. V některých případech mají zadavatelé vůli postupovat formou soutěže s předkládáním návrhů, nicméně ne vždy v souladu se [Soutěžním řádem ČKA](#). I v těchto případech ČKA nabízí vyhledávatelům konzultace, tak aby soutěž mohla nakonec proběhnout podle pravidel ČKA, která zajišťují férovost soutěže. Mezi zásadní parametry soutěží patří odborná porota s nadpoloviční účastí nezávislých osob, výše odměn pro soutěžící v závislosti na předpokládanou výši investičního záměru, dostatečný čas pro přípravu soutěžního návrhu apod.

Kdo by se nechtěl pochlubit kvalitní architekturou?

S nedostatečnou informovaností o soutěžích souvisí také nerespektování jejich výsledku, popřípadě jejich nerealizování. Architektonické soutěže přitom do našeho veřejného prostoru přinášejí nespornou kvalitu. První ročník [České ceny za architekturu 2016](#) např. prokázal, že díla realizovaná na základě architektonické soutěže mají větší šanci postoupit do užšího výběru mezinárodní poroty. Z celkového počtu cca **160 veřejných investic**, které jejich autoři do soutěžní přehlídky přihlásili, jich bylo **pouze 13 realizováno formou architektonické soutěže**. Nicméně mezi nominované postoupilo hned **10 z nich!**

Řada realizací vzešlých ze soutěží se současně může také pyšnit prestižními oceněními. [Gahurův prospekt ve Zlíně](#) od ateliéru ellement či [Komunitní centrum Máj](#) od ateliéru SLLA byly například nominovány na Mies van der Rohe Award – Cenu EU za současnou architekturu. Prospekt je také finalistou České ceny za architekturu 2016. S přihlédnutím k výsledkům **Ceny EU za současnou architekturu** za několik posledních let se dá rovněž konstatovat, že zde bodují stavby a veřejná prostranství z architektonických soutěží. Posledním příkladem je [Filharmonie ve Štětíně](#) (oceněná v roce 2015), na kterou proběhla mezinárodní architektonické soutěž. Polsko si tak i díky nově vznikající kvalitní architektonické produkci získává respekt u západních evropských

států. Je tedy naprosto evidentní, že otevřená architektonická soutěž a kvalitativní procesy zadávání veřejných zakázek z oblasti stavebnictví jsou i pro naše nejbližší sousedy naprostým standardem. Mimochodem také v letošním finále [Mies van der Rohe Award 2017](#) má Polsko své želízko v ohni. Trochu smutnou statistikou pak naopak zůstává, že žádná z českých staveb se již několik let po sobě neprobojovala ani do užšího okruhu této evropské soutěžní přehlídky.

Ilustrační fotografie (realizace z architektonických soutěží a vizualizace vítězných návrhů vybraných soutěží) naleznete na: <https://tinyurl.com/h8dqjaq>. Při použití fotografií a vizualizací prosíme současně o zveřejnění jmen autorů či autorů.

O ČESKÉ KOMOŘE ARCHITEKTŮ

ČKA je samosprávným profesním sdružením s přeneseným výkonem státní správy, které bylo zřízeno zákonem č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě. ČKA nese odpovědnost za profesionální, odborný a etický výkon profese architektů v ČR. Od začátku roku 2015 je Komora oficiálním připomínkovým místem pro zákony, právní úpravy a předpisy, které se týkají profese architekta. Od ledna 2016 je organizátorem soutěžní přehlídky Česká cena za architekturu. Od roku 2000 Komora rovněž pořádá Přehlídku diplomových prací a Poctu České komory architektů.

KONTAKT PRO MÉDIA

Zuzana [HOŠKOVÁ](#), tisková mluvčí České komory architektů, e-mail: zuzana.hoskova@cka.cz, mobil: +420 608 427 516

SLEDUJTE ČKA

Na novém portálu www.cka.cz a na [Facebooku](#).

Všechny tiskové zprávy České komory architektů naleznete na www.cka.cz v sekci [Pro média](#).